

VRAGEN

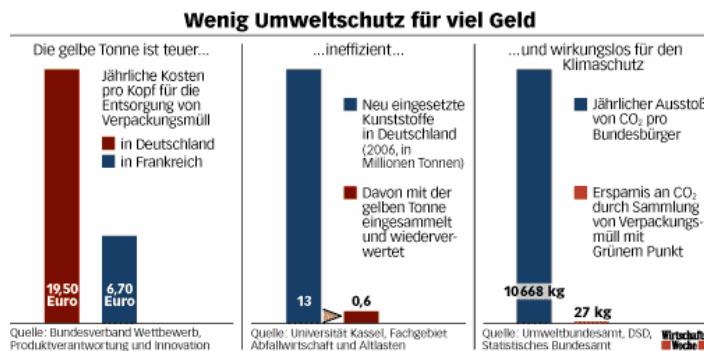
door de leden van de raad gesteld overeenkomstig artikel 38 van het Reglement van Orde voor de vergaderingen van de raad van de gemeente Groningen.

2008 - Nr. 46.

VRAGEN van Student en Stad van de heer S. Antuma betreffende inzamelen en verwerking verpakkingsmateriaal, heffen statiegeld.
(Binnengekomen: 14 mei 2008.)

In augustus 2007 heeft minister Cramer (VROM) een akkoord bereikt met de VNG en ondernemingen die gebruik maken van verpakkingen over de inzameling en recycling van verpakkingsafval.

Per 1 januari 2008 wordt er een verpakkingstaks geheven voor bij bedrijven die per jaar meer dan 15.000 kilo aan verpakkingsmateriaal op de markt brengen. Volgens inschattingen gaat het hierbij om een bedrag van ongeveer 365 miljoen, waarvan 250 bestemd is voor het Rijk en 115 miljoen gaat naar een afvalfonds voor gemeenten. Door middel van dit fonds kunnen gemeenten geld krijgen voor de inzameling en verwerking van kunststof en plastic verpakkingen. Een en ander is een actueel onderwerp geworden omdat de supermarkten recent hebben besloten om deze verpakkingstaks door te berekenen aan de consument.

Afbeelding 1: kengetallen effectiviteit "Gelbe Tonne" uit WirtschaftsWoche van 24 augustus 2007

De Gemeente Groningen heeft, bij monde van wethouder Visscher, via haar website op 3 september 2007 laten weten het akkoord tussen het ministerie van VROM, VNG en het bedrijfsleven af te wijzen. Het argument dat hierbij wordt gebruikt is "dat de milieuwinst van het akkoord onder de maat"

is. Wellicht is het College in de gedachte gesterkt door een artikel in het toonaangevende Duitse blad

WirtschaftsWoche van 24 augustus 2007 over het inefficiënte en dure systeem van "die Gelbe Tonne" in Duitsland.¹

In de aanloop naar het sluiten van het genoemde akkoord heeft het ministerie door TNS NIPO laten onderzoeken in hoeverre men bereid is om verpakkingen van kunststof of

¹ <http://www.wiwo.de/unternehmer-maerkte/ende-des-milliardengeschaefts-mit-der-gelben-tonne-244495/>

plastic te scheiden (91%), apart te houden en naar een daarvoor bestemde bak te brengen (77%) of te laten ophalen (80%)²

In Binnenlands Bestuur van 9 mei jl. is een artikel te lezen over "Hogere vergoedingen voor ingezamelde verpakkingen."³ Strekking van het verhaal is dat de inzameling van kunststof en plastic verpakkingen meer dan kostendekkend is. Dit weerspreekt de analyse van de wethouder, die bij invoering van gescheiden inzameling "forse financiële problemen ziet." Tenslotte maakt Binnenlands Bestuur melding van het gegeven dat alle gemeenten vanaf 1 januari zijn verplicht om kunststof afval te gaan verwerken.

Naast Binnenlands Bestuur besteedde ook Elsevier op 10 mei aandacht aan de verpakkingstaks. In een kader over hergebruik worden de gemeenten Grootegast, Leek en Marum als voorbeeld aangehaald. Hier zamelt men al sinds 2005 plastic in. Deze gemeenten zijn via het ARCG (onder voorzitterschap van wethouder Visscher) verbonden aan de gemeente Groningen. Volgens Elsevier is 70% van het daar ingezamelde afval geschikt voor hergebruik. Daarnaast voeren de genoemde gemeenten "een lobby om nog meer gemeenten in het Noorden te verleiden tot hun systeem. Hoe meer gemeenten meedoen, hoe sneller de afvalverwerker een nieuwe sorteerinstallatie kan aanschaffen."⁴

Zoals blijkt uit het nieuwsbericht ziet de Gemeente meer in het invoeren van een breder systeem van statiegeld. Ook hier is in november 2006 onderzoek naar gedaan door TNS NIPO. Uit dit onderzoek⁵ komt naar voren dat 78% van de Nederlanders voor een vorm van statiegeld is om zwerfafval van blikjes en flesjes tegen te gaan.

Op basis van het voorgaande stelt de fractie van Student dan de volgende vragen:

1. Middels de verpakkingstaks is er een budget van 115 miljoen beschikbaar voor het inzamelen en verwerken van plastic en kunststof verpakkingsmateriaal. Maakt Groningen op grond van de huidige activiteiten van het ARCG reeds aanspraak op dit fonds?
2. Per 1 januari 2009 zijn gemeenten volgens Binnenlands Bestuur verplicht om kunststof te verwerken. Heeft dit enkel betrekking op de verwerking of betekent dit ook een plicht tot inzameling?
3. Indien er een plicht komt tot inzameling, hoe wil de gemeente Groningen dit vorm gaan geven?
4. Hebben de gemeenten Grootegast, Marum en Leek binnen het ARCG of op bestuurlijk niveau ook bij de gemeente Groningen aangeklopt in verband met hun lobby tot het gescheiden inzamelen van verpakkingsmateriaal? Zo ja, wat is de reactie van Uw College geweest?
5. Wethouder Visscher heeft aangegeven veel te zien in het invoeren van een uitgebreidere variant van statiegeld. Op welke manier is Uw college bezig om een en ander te bewerkstelligen?
6. In de reactie van Uw College geeft u aan dat het inzamelen van kunststof en plastic verpakkingmateriaal niet zou passen bij het streven van Groningen meest duurzame stad 2025, maar dat de oplossing veeleer te vinden is bij het

² <http://www.vrom.nl/pagina.html?id=2706&sp=2&dn=w977>

³ Binnenlands Bestuur, 9 mei 2008, pagina 7

⁴ Elsevier, 10 mei 2008, pagina 13

⁵ http://www.recyclingnetwerk.org/nieuws/blik_op_statiegeld_TNSNIPO.pdf

aanpakken van de bron. Is Uw College met Student en Stad van mening dat het een het ander niet hoeft uit te sluiten?

7. Heeft Uw College op grond van de huidige ontwikkelingen ten opzichte van 3 september 2007 een andere visie op het gescheiden inzamelen van kunststof en plastic? Zo nee, waarom niet?

In het reeds eerder aangehaalde artikel uit Elsevier over de verpakkingstaks wordt aangegeven dat het budget van 115 miljoen mogelijkheden biedt om de afvalstoffenheffing te verlagen. Zeker omdat de verpakkingstaks (1% per product) inmiddels wordt doorberekend aan de consument. Dit werd onderschreven door VNG en het Centraal Bureau Levensmiddelenhandel in het NOS Journaal van 15 augustus 2007.

8. Is Uw College bereid om bij de vaststelling belastingtarieven 2009 en dan met name op het punt van de afvalstoffenheffing te komen met concrete voorstellen tot verlaging? Zo nee, waarom niet?

Het college beantwoordt de vragen als volgt:

Groningen, 3 juni 2008.

Voorafgaand aan de beantwoording van de vragen geven we de volgende toelichting.

In juli 2007 heeft de VNG een raamovereenkomst gesloten met VROM en het verpakkende bedrijfsleven over de aanpak van de inzameling van verpakkingsafval. Voorafgaand aan dit raamakkoord hebben wij ons bij een ledenraadpleging van de VNG tegen deze raamovereenkomst gekeerd om een tweetal redenen. Ten eerste omdat de "milieuwinst onder de maat is", er gaan geen prikkels uit naar het bedrijfsleven om te komen tot een vermindering van de groeiende berg verpakkingsafval. Het grijpt dus niet in aan de bron van het probleem. Ten tweede omdat de milieueffecten van diverse vormen van gescheiden inzameling nog onvoldoende in beeld zijn en er veel onduidelijkheden zijn op het gebied van milieurendement en kostenvergoedingen.

Daarnaast, zo leert de ervaring in Duitsland, willen wij zekerheden dat ingezameld materiaal daadwerkelijk leidt tot materiaalhergebruik. Inzet als alternatieve energiedrager (verbranding) levert immers naar verwachting in de keten weinig of geen CO₂-reductie op. De situatie in Nederland is anders, omdat hier wel een verplichting tot materiaalhergebruik (oplopend naar 42%) bestaat.

In het akkoord is het huidige statiegeldsysteem op grote petflessen gegarandeerd tot 01-01-2010. Vooralsnog blijven wij pleiten voor een langjarige verplichting en zo mogelijk uitbreiding ervan. Dit geldt temeer omdat bij het ontwerpen van een structuur voor hergebruik van kunststofstromen het afschaffen van statiegeld een forse volumeverhuizing zal betekenen naar hetzij de gescheiden inzameling of naar het huishoudelijke afval, en daarmee ook het "afwentelen" van kosten.

Daarnaast hadden wij kritiek op het ontbreken van nauwkeuriger gegevens met betrekking tot milieueffecten van gescheiden kunststofinzameling. Om die reden participeert de gemeente in een onderzoek van de gemeente Amsterdam naar de milieueffecten van kunststofinzameling en verdere verwerking in de keten. Naar

verwachting zijn de resultaten hiervan komende maand beschikbaar.

In eerste instantie was sprake van een vergoeding van € 200,-- per ton, maar ook bij hogere vergoedingen (€ 367,-- per ton) voor de gescheiden inzameling van kunststofstromen is het zeer de vraag of deze "meer dan kostendekkend is". Een en ander is zeer afhankelijk van de wijze van inzameling. Inzet van bijvoorbeeld ondergrondse bakken (nog los van de wenselijkheid) levert aanzienlijk hogere kosten op. Om over de kostendekkendheid van vergoedingen een uitspraak te kunnen doen wachten wij de uitkomsten van proeven in het land af.

Landelijk lopen er ca. 30 proeven met gescheiden inzameling van kunststoffen, die gegevens moeten opleveren over kosten, draagvlak en milieurendement. Het betreft onder andere aparte inzameling van de KFF-fractie (Kunststof Flessen en Flacons); inzameling van petflessen gecombineerd met de glaszameling; inzameling van petflessen bij onder andere sportverenigingen; en inzameling van een integrale kunststofstroom met behulp van afvalzakken.

Om te komen tot voldoende vergelijkbare en betrouwbare gegevens nemen deze proeven meer tijd in beslag dan aanvankelijk gepland.

De al langer lopende "proef" met de milieuzak in het zuidelijk Westerkwartier is onderdeel geweest van besprekingen in onder andere de ARCG. Overigens functioneert dit systeem succesvol. Naast financiële vergoedingen vinden wij vooralsnog dat een dergelijk systeem in stedelijke context lastig inpasbaar is in het huidige systeem van afvalbeheer. De gemeente heeft zich immers de afgelopen jaren ingespannen om afvalzakken op straat terug te dringen. Het opnieuw introduceren van een (in dit geval kunststof) zak ligt niet voor de hand.

Bovendien opteert de gemeente voor een extra keuzemogelijkheid door mechanische nascheiding van kunststofstromen uit het huishoudelijk afval.

We verwachten hiervan een hogere opbrengst (meer materiaalhergebruik) van kunststoffen per inwoner/huishouden; en wellicht ook een gunstiger milieuprofiel in termen van CO₂-besparing. Daarom heeft de gemeente, middels het bestuur van de ARCG, er bij de Tweede Kamer en het ministerie van VROM op aangedrongen om bij komende wijzigingen van het LAP (Landelijk Afvalbeheerplan) nascheiding van kunststofstromen als aanvulling op gescheiden inzameling en/of als vervanging van gescheiden inzameling als mogelijkheid op te nemen. De minister zal de komende weken haar standpunt hierover kenbaar maken. Daarnaast zal de voorzitter van de vaste Tweede Kamercommissie op 20 juni een bezoek brengen aan Essent Milieu (locatie Vagron) en ARCG om een experimentele nascheidingslijn te bezien, en om geïnformeerd te worden over de resultaten.

Indien nascheiding als alternatief of aanvullend op gescheiden inzameling wordt gehonoreerd, zal moeten worden bezien in hoeverre beschikbare vergoedingen hiervoor kunnen worden aangewend.

Bij een verplichting tot gescheiden inzameling is de gemeente overigens geheel vrij in de vormgeving ervan. Dit kan variëren van inzameling aan huis, tot brengpunten in de wijken of minimaal de mogelijkheid tot het gescheiden aanleveren van kunststoffen op het afvalbrengstation.

Het afvalfonds, ter grootte van ca. 115 miljoen euro, zal in hoofdzaak worden aangewend voor vergoedingen aan gemeenten voor gescheiden inzameling van het verpakkingendeel van de papierinzameling, de glasinzameling en de kunststofinzameling.

In het raamakkoord over verpakkingen met het bedrijfsleven is uitdrukkelijk de producentenverantwoordelijkheid voor verpakkingafval in het huishoudelijk afval uitgesloten. Dat had een prikkel kunnen zijn voor het bedrijfsleven om de preventie stevig ter hand te nemen, en om te komen tot een vermindering van de afvalstoffenheffing. Daarnaast wordt de verpakkingenbelasting één op één doorberekend aan de consument, zodat ook hier geen prikkel uitgaat naar het bedrijfsleven om te komen tot een vermindering van de hoeveelheid verpakkingen.

In een eerder stadium hebben wij de verwachting uitgesproken dat de vergoedingen voor papier en glas mogelijk kunnen leiden tot een verlaging van de afvalstoffenheffing van ca. € 2,50 per huishouden. Aangezien definitieve berekeningswijzen en vaststelling van hoeveelheden nog niet zijn afgerond, is daar bij de vaststelling van de afvalstoffenheffing nog geen rekening mee gehouden. Eerst wanneer hier duidelijkheid over bestaat zal dit worden meegenomen bij de vaststelling van de afvalstoffenheffing, zo mogelijk met ingang van 2009. Het zal u overigens duidelijk zijn dat dit niet zal leiden tot een verlaging van de afvalstoffenheffing, maar tot "minder verhoging". Met betrekking tot de kunststofinzameling verwachten wij dat vergoedingen voor gemeenten geheel benodigd zijn om gescheiden inzameling of mechanische nascheiding te bekostigen. De doelstelling om toe te groeien naar 42% hergebruik van kunststofstromen is een verbetering voor het milieu en kost geld. Het geld wordt opgebracht door consumenten via de verpakkingenbelasting. Een voordeel voor de afvalstoffenheffing verwachten wij niet. Een aparte kunststofstroom van ca. 15 tot 30 kg per huishouden levert weliswaar minder afval op, maar zal nauwelijks meetbaar zijn.

Op grond van de toelichting laten de vragen zich als volgt beantwoorden.

1. Met de huidige activiteiten van de ARCG kan geen aanspraak worden gemaakt op vergoedingen uit het fonds. Wellicht is dit wel het geval indien mechanische nascheiding als optie wordt gehonoreerd.
2. De verplichting heeft uitsluitend betrekking op de plicht tot gescheiden inzameling. In de wijze waarop de gemeente dat denkt te organiseren, is de gemeente vrij.
3. Vooralsnog wil de gemeente de resultaten van proeven in het land en de gegevens over milieueffecten afwachten, alvorens nadere stappen te ondernemen. Het moge duidelijk zijn dat wij in onze afwegingen daarbij ook opteren voor de optie van mechanische nascheiding.
4. Wij hebben kennisgenomen van de introductie en het functioneren van de milieuzak in Grootegast, Marum en Leek. Deze gegevens zullen een rol spelen bij onze uiteindelijke afwegingen van onze bijdrage aan de doelstelling voor 42% hergebruik van kunststofstromen.
5. Wij hebben er samen met andere Groninger gemeenten bij de VNG op aangedrongen wegen te zoeken om handhaving van het statiegeldsysteem, en mogelijk uitbreiding ervan, actueler op de politieke agenda te plaatsen.
6. Wij vonden en vinden dat wij het aan onze stand verplicht waren (met onze ambitie de meest duurzame stad te worden) om te wijzen op de grote gebreken in de gehele keten van verpakkingen. Dat neemt niet weg dat inzet op een onderdeel ervan, het actief bevorderen van hergebruik van kunststofstromen, zinvol is. Daarom zijn wij met u van mening dat het één het ander niet hoeft uit te sluiten.

7. Onze visie hierop is niet veranderd, zoals moge blijken uit onze toelichting op uw vragen. Dat neemt niet weg dat wij actief zoeken naar onze bijdrage in het hergebruik van kunststofstromen.
8. Onze verwachting is dat positieve effecten op de afvalstoffenheffing minimaal zijn. Zodra hierover concrete duidelijkheid bestaat zullen wij u concrete voorstellen doen.